

Arbetarskyddsförvaltningens årsberättelse 2023

Innehåll

Ledningens översikt	3
Organisering och styrning av arbetskyddstillsynen.....	4
Arbetskyddsmyndighetens verksamhet 2023	5
Riksomfattande fenomenbaserad tillsyn.....	6
Fenomen: Arbetsförhållanden	7
Fenomen: Arbetslivet splittras upp	9
Fenomen: Psykosocial belastning i arbetet	13
Övrig tillsyn	15
Utövande av behörighet.....	19
Tillstånd och anmälningar.....	19
Metoderna inom arbetskyddstillsynen utvecklas.....	20
Arbetskyddsmyndigheten ger råd och handledning	21
Lagstiftning.....	23
Personal.....	24
Samarbete mellan flera myndigheter och internationalitet	25
 Bilaga 1: Arbetskyddstillsynen i siffror.....	 28
Bilaga 2: Tillsyn av sjöfarten.....	29
Bilaga 3: Tillsyn över primärproduktionen.....	30

Arbetskyddsförvaltningens årsberättelse 2023

Utgivare: Arbetskyddsförvaltningen 2024

Arbetskyddsförvaltningens publikationer 2swe/2024

Planering och genomförande av årsberättelsen:

Kommunikationen för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet

Omslagsbild: Janne Varonen

ISBN: 978-952-479-379-7

ISSN: 2737-0879

Ledningens översikt

”Vi uppskattar kunden, vi berikar kunskanden, vi bryr oss om välbefinnandet och vi är rättvisa.”

Dessa är de värderingar som ansvarsområdena för arbetskyddet fastställde förra hösten.

Jag anser att värderingarna på ett utmärkt sätt beskriver det som vi bör bygga vår verksamhet på nu och i framtiden och som utgör en stark grund för arbetskyddstillsynen.

År 2023 inom arbetskyddsförvaltningen var lyckat med tanke på de uppställda målen. Resultatmålen uppnåddes och överskreds på flera delområden. Eftersom målen har ställts upp med tanke på hur effektiv vår verksamhet är kan vi vara säkra på att arbetsplatsernas säkerhet och hälsa har förbättrats och att arbetskyddsmyndighetens verksamhet har främjat ett rättvist arbetsliv.

Arbetskyddsförvaltningen planerar sin verksamhet med hjälp av ramplaner som sträcker sig över hela regeringsperioden. År 2023 var det sista verksamhetsåret av fyraårsperioden 2020–2023. Således återspeglade framgången med fjolårets mål en lyckad fyraårsperiod. Särskilt synliggörandet av arbetskyddstillsynens effektivitet framskred från planering till genomförande av tillsynen. Inspektionsverksamheten, kommunikationen och den övriga påverkansverksamheten har utvecklats som en helhet som stöder varandra.

Arbetskyddstillsynen utvecklades på många sätt. Ur kundernas synvinkel var bland annat starten av e-tjänsten synlig, vilken gör både kundernas och arbetskyddsmyndighetens arbete smidigare. Även arbetet med att utveckla tillsynens effektivitet fortsätter och vi har identifierat möjligheter bland annat för bättre utnyttjande av information och flermyndighetsverksamhet.

År 2023 planerades verksamhetsramarna för den följande fyraårsperioden 2024–2027. Vi fortsätter vårt framgångsrika arbete från föregående period enligt vår vision ”Sunt arbete”.

Riitta Grönroos

Raimo Antila

Avdelningschef

Social- och hälsovårdsministeriet

Arbets- och jämställdhetsavdelningen

Under de kommande åren kommer vår verksamhet att utmanas av arbetskyddsmyndighetens svåra ekonomiska situation och därför måste särskild uppmärksamhet fästas vid planeringen och användningen av resurserna.

I framtiden väntar också en strukturell reform. I enlighet med regeringsprogrammet har reformen av statens regionförvaltning inletts och med tanke på arbetskyddet är beredningen av det nya riksomfattande ämbetsverket för tillstånd, styrning och tillsyn väsentlig. Beredningen syftar till att inleda verksamheten i början av 2026. Jag tror att arbetskyddsförvaltningen är redo för det nya riksomfattande ämbetsverket när det inleder sin verksamhet, eftersom verksamheten redan har planerats i flera år och tillsynsprojekten har genomförts på ett enhetligt sätt.

Mitt största tack till personalen för ett lyckat år 2023!

Organisering och styrning av arbetskyddstillsynen

Ansvarsområdena för arbetskyddet vid regionförvaltningsverken styrs av social- och hälsovårdsministeriet. Verksamheten grundar sig på en fyraårig ramplan som skapar riksomfattande ramar för tillsynens innehåll och utvecklingen av verksamheten.

Ansvarsområdena för arbetskyddet är behöriga tillsynsmyndigheter för arbetskyddet inom sina områden. I planeringen och utvecklingen av verksamheten samarbetar man kontinuerligt på riksnivå. Genom riksomfattande planering och utveckling säkerställer man att verksamheten är enhetlig och att de tillgängliga resurserna utnyttjas så effektivt som möjligt.

År 2023 var det sista verksamhetsåret av fyraårsperioden 2020–2023. Arbetskyddstillsynens vision är att stärka ett tryggt, hälsosamt och rättvist arbete på ett mångsidigt sätt genom att reagera på förändringarna i omvärlden och djärvt utveckla verksamheten. Visionen beskrivs av sloganen "Sunt arbete".

Utgående från de strategiska målen fastställs målen för fyraårsperioden samt resultatmålen för varje års verksamhet. Under fyraårsperioden 2020–2023 betonades målet att förnya och utveckla verksamheten. Det väsentliga i planeringen och utvecklingen av verksamheten var en kontinuerlig utvärdering av verksamhetsmiljön och ett effektivt utnyttjande av informationen.

Trepartssamarbetet med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna i anslutning till arbetskyddstillsynen sker i de regionala arbetskyddsnämnderna och i den riksomfattande arbetskyddsdelegationen.

Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet:

- 1 Norra Finland
- 2 Västra och Inre Finland
- 3 Östra Finland
- 4 Sydvästra Finland
- 5 Södra Finland

Målen för fyraårsperioden uppnåddes

Under fyraårsperioden 2020–2023 införde ansvarsområdena för arbetskyddet principen om en fenomenbaserad inriktning av tillsynen. Den fenomenbaserade tillsynen utvecklades från år till år. Särskild uppmärksamhet fästes vid att främja tillsynens effektivitet och genomslagskraft och vid att göra metoderna mångsidigare.

Vid sidan av tillsynen etablerades annan påverkansverksamhet, det vill säga arbete med intressentgrupper och kommunikation. Genom annan påverkan når man tiotusentals deltagare per år. Dessutom har webbtjänsten Tyosuojelu.fi årligen cirka 1,4 miljoner användare.

Tanken om kontinuerlig utveckling var den röda tråden som gick genom arbetskyddsmyndighetens alla funktioner under fyraårsperioden. Under dessa år satsade man på att arbetskyddet ska kunna erbjuda både kunder och arbetstagare bättre digitala verktyg. Även det riksomfattande ledningssystemet utvecklades. Resultaten av detta arbete syns redan tydligt. Det var också viktigt med kollegialt lärande för olika personalgrupper.

Arbetskyddsmyndighetens verksamhet 2023

Arbetskyddsmyndigheten övervakar att bestämmelserna om arbetskydd följs. Vår viktigaste tillsynsmetod är arbetskyddsinspektioner. Arbetskyddstillsynen utförs på basis av myndighetens planer eller på kundens initiativ.

Utöver tillsynen ger vi anvisningar och råd i frågor om hälsa och säkerhet i arbetet samt villkor i anställningsavtal.

Till våra uppgifter hör att utreda orsakerna till allvarliga olycksfall i arbetet, yrkessjukdomar och arbetsrelaterade sjukdomar samt verka för att förebygga dem. Dessutom övervakar vi att de maskiner, arbetsredskap, personlig skyddsutrust-

Särskild uppmärksamhet fästes vid annan påverkande verksamhet.

ning och andra tekniska anordningar som används i arbetet uppfyller de krav som ställs på dem.

Vi behandlar också tillståndsansökningar och anmälningar om sådana arbeten för vilka lagstiftningen fastställer begränsningar eller anmälningsskyldigheter.

Vi stöder tillsynens effektivitet även annan påverkande verksamhet, såsom genom kommunikation via flera kanaler och virtuella evenemang.

Arbetskyddsförvaltningens år i ett nötskal

Cirka 24 500 arbetskyddsinspektioner	Cirka 19 700 tillsynsobjekt	Cirka 51 300 ålägganden för arbetsgivaren
Över 900 undersökta allvarliga olycksfall i arbetet	Över 1 200 begäran om utredning eller utlåtanden till polisen/åklagaren	Cirka 900 behandlade tillstånd
Över 44 100 mottagna anmälningar	Cirka 36 000 kundkontakter	Cirka 1,4 mn Tyosuojelu.fi-användare

Riksomfattande fenomenbaserad tillsyn

År 2023 kunde arbetskyddsmyndigheten efter många undantagsår utföra full tillsyn på arbetsplatserna. Arbetskyddstillsynen genomfördes i första hand på riksnivå utifrån fenomen i arbetslivet. Den fenomenbaserade tillsynen gällde arbetsförhållandena, det splittrade arbetslivet och den psykosociala belastningen i arbetet.

Inspektionerna riktades riskbaserat med hjälp av uppgifter från olika informationskällor samt tidigare tillsynsobservationer. Målet för antalet inspektioner överskreds. Man kunde också tillgodo kundefterfrågan inom utsatt tid.

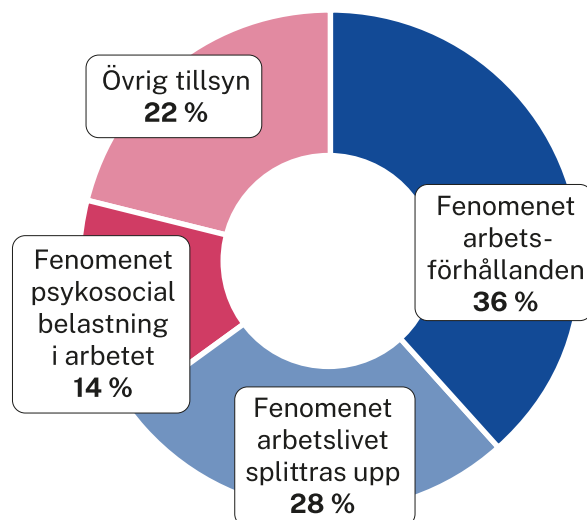
Även om coronaåren låg bakom oss påfrestade det globala säkerhetsläget och det ekonomiska läget Finland. Den ekonomiska recessionen hade en omfattande inverkan och i synnerhet byggandet minskade betydligt. Det så kallade lättföretagandet som ökat inom arbetslivet reflekterades i arbetskyddstillsynen.

Annan påverkansverksamhet utnyttjades intensivt som en del av arbetskyddstillsynen. Säkerhetsarbetet på arbetsplatserna stöddes bland annat genom kommunikation via flera kanaler, webbseminarier, mässor och andra evenemang.

Under hela fyraårsperioden pågick ett arbete för att utveckla verksamhetens riksomfattande karaktär. Det kollegiala lärandet inom ansvarsområdena för arbetskyddet fortsatte. Den kollegiala inlärningen gav enorma mängder god praxis, utvecklingsidéer och aha-upplevelser.

Verksamhetens effektivitet förbättrades på många sätt.

Fördelningen av tillsynen i fenomenbaserad och övrig tillsyn

Janne Varonen

Fenomen: Arbetsförhållanden

År 2023 övervakades arbetsförhållandena genom cirka 9 300 inspektioner. Nästan alla inspektioner gjordes på arbetsplatsen.

Tillsynen av arbetsförhållandena fokuserade på riskbaserad bekämpning av arbetsolycksfall, hantering av kemikaliska och biologiska agenser samt hantering av fysisk belastning.

Inspektioner på arbetsplatserna är viktiga i samband med tillsynen av arbetsförhållandena. Tillsynen stöddes genom mångsidig kommunikation.

Inspektioner av fenomenet Arbetsförhållanden

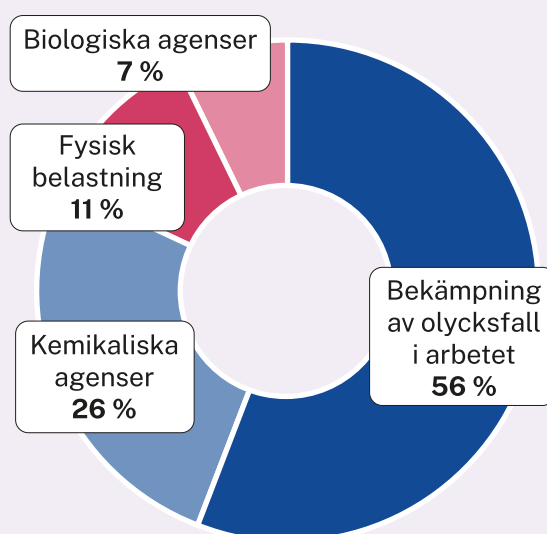
Bekämpning av olycksfall i arbetet: Vid inspektionerna behandlades allmän praxis för hantering av olycksfall och särskilda olycksrisker på varje arbetsplats. I en del av inspektionerna fästes särskild uppmärksamhet vid olycksriskerna med maskiner och andra arbetsredskap och i en del vid risken för fall.

Tillsynens inriktning var lyckad och under inspektionerna hittades arbetsplatser där man kunde ingripa i arbetsförhållanden som medförde olycksrisker. Det är dock svårt att åstadkomma en bestående effekt, eftersom många arbetsgivare har ålagts liknande skyldigheter även tidigare.

Kemikaliska agenser: Bekämpningen av kemikalieexponering och cancerrisk utfördes genom att övervaka förfaranden med anknytning till kemiska agenser på arbetsplatserna.

Genom inspektionerna kunde man påverka tillvägagångssätten på arbetsplatserna. Vid uppföljningsinspektionerna observerades att en del av arbetsgivarna hade vidtagit betydande åtgärder för att minska exponeringen. En del arbetsgivare hade dock inte iakttagit de givna ålägganden, så uppföljningsinspektioner behövs även i fortsättningen.

Fysisk belastning: Tillsynen av den fysiska belastningen inriktades på arbetsplatser där det förekommer mest skadlig belastning på stöd- och rörelseorganen och sjukdomar som beror på dessa. Tillsynen riktades också till stora aktörer inom byggbranschen. Inspektionerna ökade kun-

skapen om riskerna med den fysiska belastningen i arbetet och hanteringen av dem. Flest brister observerades i utredningen och bedömningen av riskerna i arbetet.

Biologiska agenser: Tillsynen av biologiska agenser riktades riskbaserat till arbetsplatser där det förekommer biologiska agenser. Biologiska agenser bedömdes också i samband med tillsynen av inomhusklimatet och undersökningen av yrkesjukdomar. I tillsynen observerades många brister. De biologiska riskerna hade inte alls utretts eller utreddes bristfälligt på nästan två tredjedelar av de inspekterade arbetsplatserna. Företagshälsovårdens arbetsplatsutredningar saknades eller var otillräckliga vid ungefär hälften av inspektionerna. På uppföljningsinspektionerna observerades att arbetsgivarna preciserade sina verksamhetssätt efter att ha fått information om riskerna med biologiska agenser och inledde bland annat en utredning av riskerna.

Vid riskerna orsakade av mineraldamm fästes särskild uppmärksamhet

År 2023 fäste arbetskyddsmyndigheten särskild uppmärksamhet vid kemikaliska agenser som ökar risken för arbetsrelaterade sjukdomar.

Arbetsrelaterade sjukdomar orsakar största delen av de arbetsrelaterade dödsfallen i Europa. Mineraldamm, särskilt asbest, är de viktigaste agenserna som orsakar arbetsrelaterade sjukdomar.

I samband med tillsynen av risken för cancer-sjukdomar genomfördes över 1 000 inspektioner där särskild uppmärksamhet fästes vid hanteringen av risker som orsakas av inandningsbar kristallin kiseldioxid (kvarts ur alveolfraktioner), asbest och dieselavgaser.

Inspektionerna hade en betydande inverkan på förmedlingen av information om hanteringen av risken för cancersjukdomar till arbetsplatserna.

Dessutom kunde man genom de givna ålägganden påverka tillvägagångssätten på arbetsplatserna bland annat så att hanteringen av riskerna med kemiska agenser samt planeringen och genomförandet av dammhanteringen förbättrades och användningen av personlig skyddsutrustning effektiviserades.

Största delen av de arbetsrelaterade dödsfallen orsakas av agenser.

Fågelinfluensan krävde snabba reaktioner

Arbetskyddsmyndigheten övervakade hanteringen av risker orsakade av biologiska agenser på bred front inom olika branscher. Uppmärksamhet fästes särskilt vid fågelinfluensan, som spred sig till pälsfarmerna sommaren 2023.

Fågelinfluensan krävde snabba reaktioner från de övervakande myndigheterna. Arbetskyddsmyndigheten, Arbetshälsoinstitutet, Institutet för hälsa och välfärd, Livsmedelsverket samt regionförvaltningsverkets länsveterinärer utförde exceptionellt omfattande myndighetssamarbete och inspektioner av pälsdjursfarmer där man misstänkte eller hade konstaterat fågelinfluensa. I arbetskyddstillsynen fästes uppmärksamhet vid arbetstagarnas skydd vid provtagning och avlivning av djur på pälsdjursfarmer. Myndighets-samarbetet och informationsutbytet lyckades bra. Genom samarbete kunde man till exempel säkerställa att inspektionerna riktades in rätt och gjordes i rätt tid.

Senior Labour Inspectors' Committee (SLIC)

Fenomen: Arbetslivet splittras upp

I fenomenet Arbetslivet splittras upp gjordes cirka 6 400 inspektioner. Målet med tillsynen var att minska konfliktsituationer i arbetslivet och utnyttjandet av arbetstagare samt bekämpa grå ekonomi.

Övervakningen inriktades på anställningsfrågor, anlitande av utländsk arbetskraft, iakttagande av sociallagstiftningen för vägtrafiken, hyrt arbete samt iakttagande av beställaransvarslagen.

I tillsynen betonas nya arbetsformer samt säkerställandet av rättigheterna för personer i svag ställning på arbetsmarknaden.

Lagstiftningen och arbetskyddsmyndighetens behörighet möjliggör effektiv praxis vid tillsynen av beställaransvarslagen och användningen av utländsk arbetskraft. Ändringen av tillsynslagen som trädde i kraft i juni 2023 fastställde möjligheterna att ingripa i underavlöning.

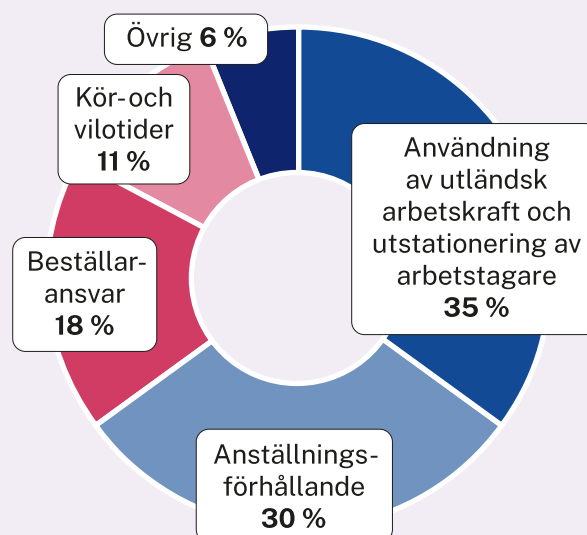
Inspektioner av fenomenet Arbetslivet splittras upp

Tillsynen över användning av utländsk arbetskraft och av utstationering av arbetstagare:

Tillsynen inriktades på övervakning av minimivillkoren för utländska arbetstagares anställningsförhållande. Dessutom övervakade man att arbetsgivaren har säkerställt att de utländska arbetstagarna har rätt att arbeta i Finland. Av inspektionerna riktades drygt 300 till företag som skickar arbetstagare till Finland eller är beställare hos de utstationerande företagen i Finland.

Tillsyn av anställningsförhållanden: Genom tillsynen säkerställdes att bestämmelserna i det allmänt bindande kollektivavtalet iakttas på arbetsplatserna särskilt i fråga om lönerna. Dessutom fästes uppmärksamhet vid att anställningsvillkoren är lagenliga och vid arbetstidsbokföringen. Brister observerades särskilt på små och icke etablerade arbetsplatser. Särskild uppmärksamhet fästes vid unga arbetstagares anställningsförhållanden.

Tillsyn av beställaransvar: Beställaransvarslagen förpliktar beställaren att utreda att dennes avtalspartner har fullgjort sina lagstadgade skyldigheter. Vid inspektionerna av beställaransvaret

övervakades att utredningsskyldigheten iakttas i avtal om underleverans och hyrd arbetskraft. Vid valet av tillsynsobjekt och som stöd för inspektionen användes aktivt myndighetsinformation.

Tillsyn av kör- och vilotider: Efterlevnaden av den sociala lagstiftningen om vägtransporter övervakades på ett heltäckande sätt vid företag av olika storlek inom transportsektorn. Syftet är att garantera skydd för yrkesförare, trafiksäkerheten och en rättvis konkurrens inom Europeiska unionen. Liksom tidigare år upptäcktes många brister i iakttagandet av kör- och vilotider.

Blicken mot tillsynen av underavlöning

År 2023 inkluderades lönen allt tätare i tillsynen över anställningsförhållandets minimivillkor. I början av juni förbättrades arbetskyddsmyndighetens urval av metoder i och med att man till tillsynslagen lade till möjligheten att ge en uppmaning i situationer där underavlöningen är större än ringa. Samtidigt blev arbetskyddsmyndigheten skyldig att underrätta polisen om misstankar om bedrägerier och ocker i arbetslivet.

Vid nästan 500 inspektioner i slutet av 2023 upptäcktes brister i iakttagandet av lönebestämmelserna i det allmänt bindande kollektivavtalet. Tillsynen av avlöningen kommer att skärpas ytterligare under de kommande åren.

Lättföretagandet har ökat i arbetslivet och syns inom arbetskyddstillsynen i allt högre grad.

I webbtjänsten Tyosuojelu.fi skapades en sida med kännetecken för ett anställningsförhållande. Dessutom gjorde man en flyer om lättföretagande på tio olika språk och en podcast om ämnet publicerades också.

Tyosuojelua puhekielellä -podcast

Jakso
14

Palkkainfo: yleisökysymykset

Tyosuojelu.fi
Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu

Webbseminariet Palkkainfo ordnades i oktober 2023. Arbetskyddets jurister Tiia Keltto och Aki Eriksson diskuterade publikfrågor från webbseminariet i podcasten Tyosuojelua puhekielellä.

Tillsynen över användningen av utländsk arbetskraft lyfte fram brister i lönesättningen

År 2023 utförde arbetskyddsmyndigheten över 2 200 inspektioner av företag som anlitar utländsk arbetskraft. Det upptäcktes många brister i anställningsförhållandets minimivillkor, till exempel lön och iakttagande av arbetstider. Brister i lönesättningen uppdagades vid nästan hälften av de inspektioner där denna fråga bedömdes. Ofta var det fråga om att grundlönen var för låg eller att olika tillägg inte betalades eller att de var för små. Det fanns också många brister i arbetstidsdokumenten.

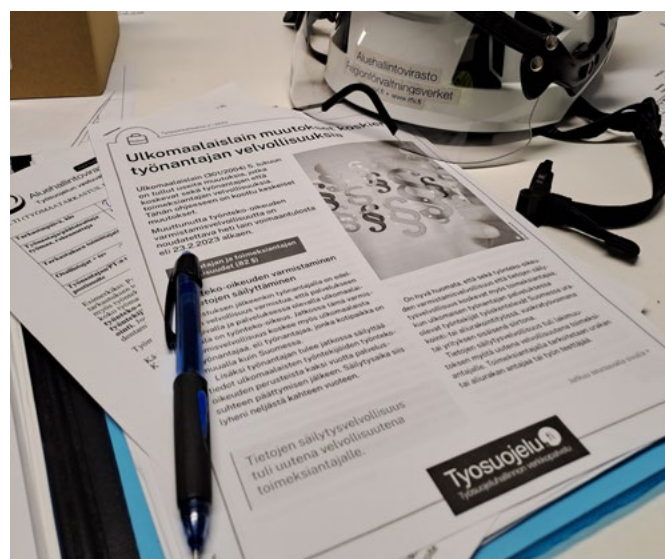
Vid inspektionerna bedömdes också om arbetsgivarna har försäkrat sig om sina utländska arbetstagares rätt att arbeta i Finland. Vid ungefär var tionde inspektion som gällde rätten att arbeta påträffades minst en utländsk arbetstagare som inte hade rätt att utföra arbetet i fråga i Finland.

Den så kallade bärlagen övervakades nu för tredje året. I praktiken observerades brister i efterlevnaden av bärlagen vid alla inspektioner av baser för skogsbärsplöckare och ett betydande antal förpliktelser gavs.

I tillsynen stötte man allt oftare på situationer där ett anställningsförhållande hade maskerats till företagararbete eller så kallat lättföretagande. Fenomenet syntes tidigare särskilt inom bygg- och servicebranscherna, men det har också utvidgats till industrin och skogsbranschen.

Arbetskyddsmyndigheten har till uppgift att övervaka att utländska arbetstagare har behövlig rätt att arbeta och att arbetstagarna får minst minimilön och de tillägg som hör till lönen. Man strävar också efter att förebygga arbetsrelaterat utnyttjande genom kommunikation och intensivt samarbete med intressentgrupper.

Myndighetssamarbetet effektiviserar tillsynen. År 2023 gjordes över 500 gemensamma inspektioner. Vid hundratals inspektioner utnyttjades dessutom uppgifter från andra myndigheter.

Janne Varonen

Utstationerande företag fick fler försummelseavgifter än tidigare

Av inspektionerna riktades cirka 330 till företag som skickar arbetstagare till Finland eller avtalspartner som fungerar som beställare hos de utstationerande företagen i Finland. Som pilotprojekt övervakades också underleverantörer inom vägtrafiken som sänder förare till Finland. Största delen av inspektionerna hänförde sig till byggbranschen och industrin.

De utstationerande arbetsgivarna fick flest anvisningar om brister i anmälningsskyldigheten. Många brister observerades också i lönesättningen, arbetstidsbokföringen och anställningsvillkoren.

För vissa försummelser kan arbetskyddsmyndigheten påföra det utstationerande företaget en försummelseavgift. Försummelseavgifterna var betydligt större än under tidigare år: 70 fall för sammanlagt 340 000 euro. Mest avgifter fastställdes för försummelse av anmälningsskyldigheten.

Ansvarsområdet för arbetskyddet vid Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland fungerar som kontaktmyndighet för utstationerade arbetstagare i Finland. År 2023 svarade kontaktmyndigheten på kundernas kontakter 386 gånger.

Shutterstock

Också lättföretagandet syntes i tillsynen enligt beställaransvarslagen

År 2023 gjordes nästan 1 400 inspektioner av beställaransvaret. Vid valet av tillsynsobjekt och som stöd för inspektionen användes aktivt myndighetsinformation. 36 procent av tillsynsobjekten valdes med hjälp av olika myndighetskällor. Cirka 170 inspektioner gjordes tillsammans med andra myndigheter, vilket är fler än tidigare år.

Det så kallade lättföretagandet syntes också tydligare i tillsynen över beställaransvaret än tidigare år. Antalet beslut om försummelseavgift var större än tidigare för beställare som använde lättföretagare som avtalspartner.

Effekterna av beställaransvarstillsynen bedömdes genom att analysera tillsynens geografiska täckning, användningen av myndighetsinformation, granskningen av nya företag och företag som inte inspekterats tidigare samt förändringseffekterna av tidigare inspektioner.

Bedömningen visade att beställaransvarstillsynen har effekt och att tidigare inspekterade beställare tydligt har ändrat sina verksamhets-sätt. Vid en granskning på längre sikt observerades att beställarna följer sin utredningsskyldighet bättre än tidigare och att medvetenheten om skyldigheterna enligt beställaransvarslagen har ökat.

Rum för förbättring inom iakttagandet av kör- och vilotider

Bestämmelserna om kör- och vilotider är enhetliga inom hela Europeiska unionen och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. I Finland övervakas transportföretagen i samarbete mellan flera myndigheter. Regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetskyddet sköter företags-tillsynen, vägkontrollen sköts av polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna. Resultaten av tillsynen rapporteras till EU.

År 2023 granskade arbetskyddsmyndigheten sammanlagt 589 transportföretag inom person- och godstrafiken på olika håll i Finland. Antalet förare som kontrollerades av 4 651 och antalet granskade förararbetsdagar uppgick till sammanlagt cirka 321 000. Tre av fyra kontrollerade transportföretag upptäckte kör- och vilotidsförseelser. Mest försumrades förarnas pauser. Allvarligt missbruk av färdskrivare observerades hos nästan vartannat företag som kontrollerades.

Utifrån de observerade förseelserna gav arbetskyddsinspektörerna myndighetsanvisningar till transportföretagen. De mest betydande brotten mot den sociala lagstiftningen om vägtransporter anmäldes till polisen och Transport- och kommunikationsverket Traficom. Det har inte skett någon utveckling till det bättre i det totala antalet försummelser under de senaste åren.

Fenomen: Psykosocial belastning i arbetet

I fenomenet Psykosocial belastning i arbetet gjordes cirka 3 400 inspektioner. Psykosocial belastning förekommer inom alla branscher. Till exempel de kognitiva kraven i arbetslivet har ökat, vilket kan medföra utmaningar för arbetstagarens informationshanteringsförmåga.

Skadlig psykosocial belastning som orsakas av arbete är en betydande risk för arbetstagarens

hälsa, ork i arbetet och säkerheten på arbetsplatsen. Sjukfrånvaron på grund av psykisk ohälsa ökade till rekordnivå i Finland 2023.

År 2023 riktades arbetskyddstillsynen och annan påverkansverksamhet på bred front till olika branscher. Arbetsgivarna styrdes till att identifiera, minska, kontrollera och förebygga skadlig psykosocial belastning i arbetet.

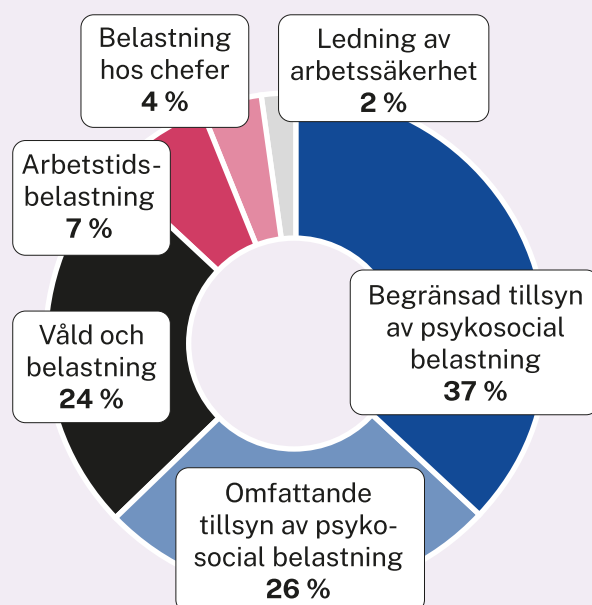
Inspektioner av fenomenet Psykosocial belastning i arbetet

Begränsad tillsyn: I den begränsade tillsynen av psykosocial belastning fokuserade man på att identifiera psykosociala belastningsfaktorer och bedöma riskerna som dessa medför. Flest brister observerades i utredningen och bedömningen av riskerna i arbetet, företagshälsovårdens arbetsplatsutredning och ordnandet av företagshälsovård.

Omfattande tillsyn: Förutom identifiering av psykosociala belastningsfaktorer och bedömning av de risker som de medför uppmärksammades även minskning av belastningsfaktorerna. Flest brister observerades i utredningen och bedömningen av riskerna i arbetet, i den psykosociala belastningen samt i företagshälsovårdens arbetsplatsutredning.

Våld och belastning i arbetet: Inspektionerna riktades bland annat till hälso- och socialtjänster samt handeln, inkvarterings- och förplägnadsbranschen samt den offentliga förvaltningen. Flest brister observerades i hanteringen av hot om våld, i företagshälsovårdens arbetsplatsutredning samt i utredningen och bedömningen av riskerna i arbetet.

Arbetsstidsbelastning: Övervakningen riktades till arbetsplatser där man till exempel utför skiftarbete, periodarbete eller nattarbete. Vid inspektionerna säkerställdes att man på arbetsplatserna identifierar psykosociala belastnings-

faktorer i anslutning till arbetstiderna och att man kan hantera och minska den belastning de orsakar. Flest brister förekom i utredningen och bedömningen av riskerna i arbetet, i den psykosociala belastningen samt i företagshälsovårdens arbetsplatsutredning.

Chefernas belastning: Identifieringen och hanteringen av chefernas psykosociala belastning övervakades med ett omfattande tillsynsgrepp. Flest brister observerades i företagshälsovårdens arbetsplatsutredning samt i utredningen och bedömningen av riskerna i arbetet.

Ledning av arbetssäkerheten: Tillsynen inriktades på hela organisationens hanteringssystem och verksamhetspraxis i stället för på en enskild arbetsplats.

Tillsynen av chefernas belastning togs väl emot

I arbetskyddstillsynen fästes uppmärksamhet vid chefernas psykosociala belastning i arbetet. Målet var att säkerställa att arbetsgivarna identifierar de närmaste chefernas och resultatansvariga aktörernas psykosociala belastningsfaktorer på sin arbetsplats och att arbetsgivarna kan hantera och förebygga dem. Det är också viktigt att kunna identifiera företagshälsovårdens expertroll i belastningsfrågor.

Den psykosociala belastningen i anslutning till chefsarbetet förbises ofta på arbetsplatsen. Nu fokuserade tillsynen uttryckligen på chefer och hantering och förebyggande av belastningen som chefsarbetet medför. Inspektionerna hänförde sig till chefsarbetet inom den offentliga förvaltningen, social- och hälsovården, handeln och byggbranschen. Tillsynen fick ett bra mottagande.

Den psykosociala belastningen i anslutning till chefsarbetet förbises ofta på arbetsplatsen.

Enkäten om psykosociala belastningsfaktorer i arbetet har fått en etablerad plats som en del av tillsynen. Även arbetsplatserna har tagit i bruk enkäten i sin egen arbetskyddsverksamhet.

Uppmärksamhet på personliga förutsättningar

I början av juni 2023 infördes ändringar i arbetskyddslagen som preciserade arbetsgivarens allmänna skyldighet att sörja för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, arbetsgivarens skyldighet att utreda och bedöma riskerna i arbetet samt arbetsgivarens skyldighet att ge arbetstagarna undervisning och handledning.

Arbetsgivaren ska beakta att människor har olika förutsättningar att klara sig i arbetet och att de kan variera i olika skeden av karriären. Arbetet och arbetsförhållandena kan behöva anpassas till exempel på grund av individuella åldersförändringar. Målet är bland annat att främja orken i arbetet bland personer som fyllt 55 år och minska förtidspensioneringen.

Työsuojelu.fi
Työsuojeluhallinnon verkkosivusto

Det påminnes i sociala medier om skadliga psykosociala belastningsfaktorer i arbetet till exempel med hjälp av en serie.

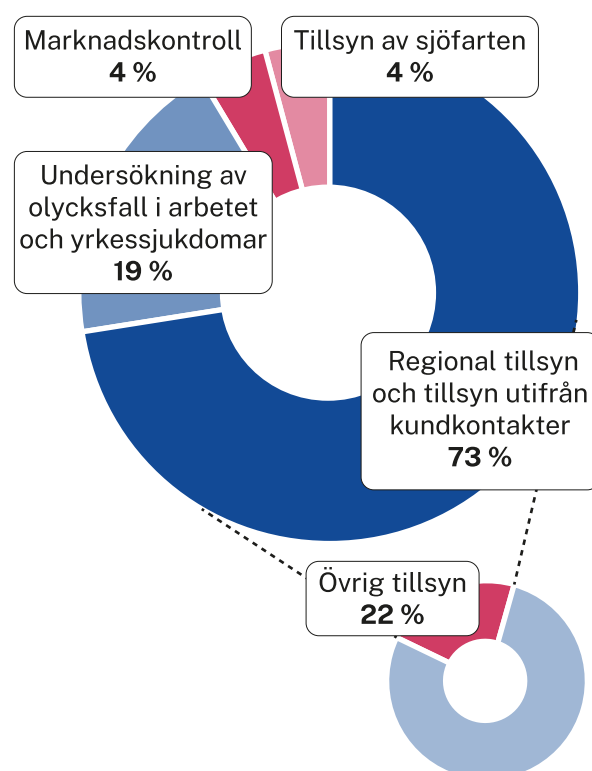
Miika Rautiainen

Övrig tillsyn

Av arbetskyddstillsynen genomfördes 78 procent fenomenbaserat i riksomfattande projekt. Den övriga tillsynens andel var 22 procent.

Arbetskyddsmyndigheten gjorde utifrån kundkontakterna undersökningar av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, tillsyn av välmående i arbetet samt annan kundinitierad tillsyn.

Utanför den fenomenbaserade tillsynen utfördes dessutom tillsyn enligt diskrimineringslagen, marknadskontroll av maskiner och personlig skyddsutrustning, tillsyn av sjöfarten samt ansvarsområdesspecifika tillsynsprojekt som hänför sig till det regionala tillsynsfältets särdrag.

En del av diskrimineringen av minoriteter förblir dold

Arbetskyddsmyndigheten övervakar främjandet av likabehandling och förbudet mot diskriminering i arbetslivet både på basis av kundkontakter och på myndighetsinitiativ.

En del av diskrimineringen i arbetslivet förblir dold, eftersom olika minoritetsgrupper kan ha en hög tröskel att kontakta myndigheten och anmäla diskrimineringen.

Det kommer mycket få kontakter in gällande diskriminering av personer med funktionsnedsättning eller diskriminering på grund av sexuell läggning, så det har också gjorts få inspektioner i anslutning till dessa.

År 2023 kontaktades arbetskyddsmyndigheten cirka 520 gånger om diskriminering i arbetslivet. Oftast frågade den som tog kontakt råd om hur ett ärende ska behandlas på arbetsplatsen eller ville diskutera om det i hens fall är fråga om diskriminering. Personer som misstänker diskriminering får handledning och rådgivning i sitt ärende från arbetskyddsmyndighetens telefonrådgivning samt anvisningar för att göra en eventuell begäran om tillsyn.

Arbetskyddsmyndigheten behandlade cirka 170 begäran om tillsyn som gällde diskriminering som en enskild arbetstagare eller arbetssökande upplevt. På basis av begäran gjordes 101 inspektioner. I en fjärdedel av inspektionerna ansåg man att arbetsgivaren hade agerat i strid mot förbudet om diskriminering. Flest skyldigheter gavs av någon annan omständighet som gäller den enskilde som person och näst flest på grund av hälsotillståndet. Över hälften av skyldigheterna gällde anställningsförhållandets upphörande.

Även andra missförhållanden

I samband med tillsynen över förbudet mot diskriminering övervakar arbetskyddsmyndigheten också till övriga delar efterlevnaden av arbetslivslagstiftningen och ingriper i andra missförhållanden i arbetslagstiftningen som framkommer. Vid inspektionerna gällande misstanke om diskriminering som gjordes på basis av kundkontakter upptäcktes flera andra brister i arbetsgivarnas verksamhet som arbetsgivarna ålades skyldigheter för. År 2023 gavs sammanlagt 62 förpliktelser i samband med diskrimineringsärendet om andra missförhållanden i arbetslagstiftningen.

I anslutning till anlitande av utländsk arbetskraft övervakades förbudet mot diskriminering genom cirka 1 000 inspektioner. Oftast observerades diskriminering på grund av ursprung, språk eller nationalitet i lönesättningen. Vid inspektionerna av utländska företag som sände arbetstagare till Finland observerades klart mer diskriminering än 2022.

Arbetskyddsmyndigheten följer på eget initiativ arbetsplatsannonseringen och ingriper i diskriminerande annonsering. År 2023 gjorde arbetskyddsmyndigheten 11 inspektioner av diskriminerande platsannonser.

Arbetskyddsmyndigheten övervakar arbetsgivarens skyldighet att främja likabehandling i arbetslivet. Denna skyldighet övervakades genom 123 inspektioner och i cirka 70 procent av dessa observerades missförhållanden.

Cirka 200 kontakter i anslutning till trakasserier och belastning i arbetet

Under 2023 kontaktades arbetskyddsmyndigheten cirka 2 200 gånger om trakasserier och belastning i arbetet. Kontakter som gällde sexuella trakasserier började statistikföras separat i slutet av mars 2023. I slutet av året inkom cirka 40 kontakter. Detta innebär att arbetskyddsmyndigheten i verkligheten tog emot fler kontakter än detta om sexuella trakasserier under årets lopp.

I 234 fall som gällde trakasserier gjorde arbetstagaren en skriftlig begäran om tillsyn, utifrån vilken inspektören bedömde om tillsynsåtgärder kan vidtas i ärendet. Några av begäranden om tillsyn gällde sexuella trakasserier. Cirka 44 begäran om tillsyn gjordes i anslutning till belastning. I flera fall var det fråga om både trakasserier och belastning.

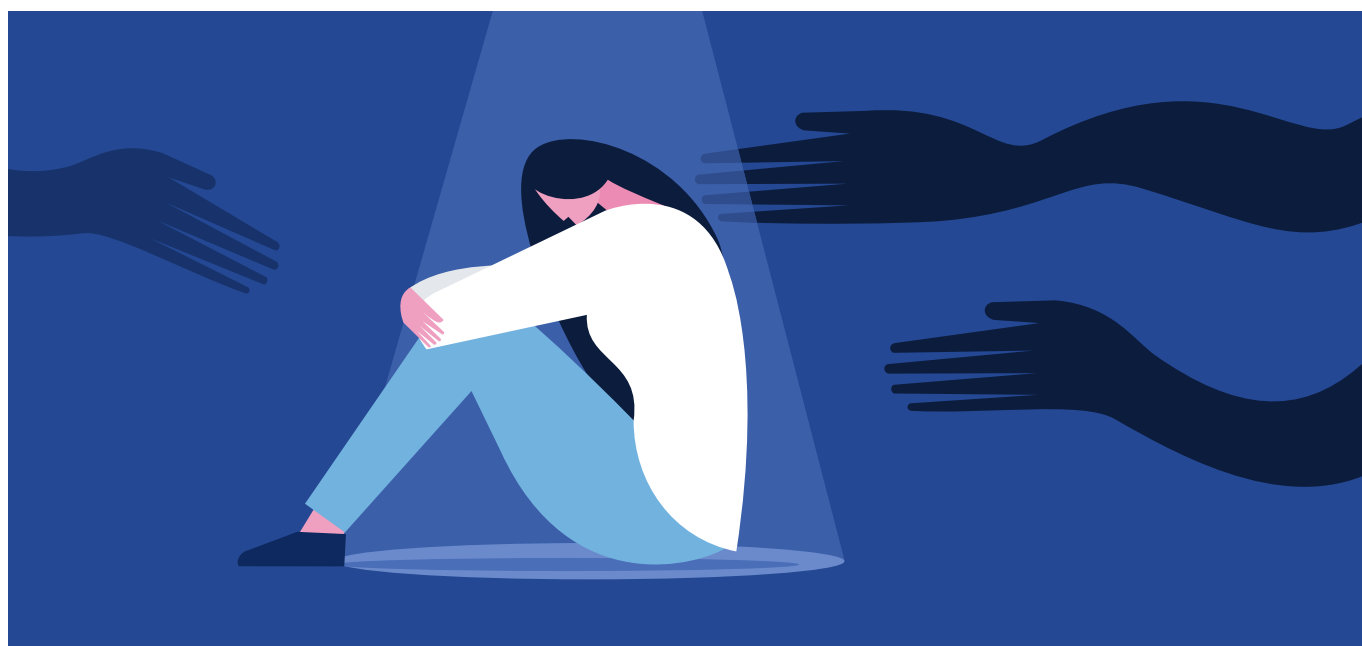
På basis av begäran om tillsyn över trakasserier gjordes 76 inspektioner. Vid inspektionerna övervakades särskilt om arbetsgivaren hade vidtagit åtgärder för att stoppa trakasserierna efter att ha fått kännedom om att arbetstagaren upplevt

trakasserier som äventyrar hälsan. I cirka 40 procent av inspektionerna observerades att arbetsgivaren inte hade fullgjort sina skyldigheter enligt arbetskyddslagen.

På basis av begäran om tillsyn över belastning gjordes 41 inspektioner. Vid inspektionerna övervakades särskilt om arbetsgivaren hade vidtagit åtgärder för att utreda belastningsfaktorerna i arbetet samt för att undvika och minska riskerna efter att arbetsgivaren hade fått kännedom om att arbetstagarens hälsa äventyras i arbetet. I cirka 40 procent av inspektionerna observerades att arbetsgivaren inte hade fullgjort sina lagstadgade skyldigheter.

Arbetskyddsmyndigheten gjorde fyra förundersökningsanmälningar om misstänkta arbetskyddsbrott i anslutning till trakasserier och belastning.

Arbetskyddsmyndigheten övervakar också på myndighetsinitiativ i samband med arbetsplatsinspektioner om arbetsgivaren fullgör sina skyldigheter i anslutning till trakasserier och kontroll av arbetets psykosociala belastning. Då behandlar man inte den enskilda arbetstagarens ärende utan fokuserar på hela arbetsgemenskapens verksamhet.

Utrustning som används i arbetet övervakas med hjälp av marknadskontroll

Arbetskyddsmyndigheterna övervakar maskiner, anordningar och personlig skyddsutrustning som är avsedda för att användas i arbete. Tillsynen är vanligtvis inriktad på tillverkaren, importören eller försäljaren. Syftet med tillsynen är att säkerställa att den utrustning som används i arbetet är trygg.

Ansvarsområdet för arbetskyddet utreder produkternas överensstämmelse med kraven så långt det är möjligt. Vid behov överförs ärendet till social- och hälsovårdsministeriet, som fattar beslut om att dra tillbaka tekniska anordningar från marknaden eller begränsa utsläppandet på marknaden.

År 2023 gjorde ansvarsområdena för arbetskyddet cirka 240 marknadskontrollinspektioner som gällde maskiner och personlig skyddsutrustning.

I marknadskontrollen av personlig skyddsutrustning inspekterades den typiska personliga skyddsutrustningen som används inom jordbruk,

skogsbruk, vid arbete i värme, på laboratorier och inom byggnad. Övervakningen riktades i första hand mot webbutiker. Det konstaterades endast få brister hos den personliga skyddsutrustningen som inspekterades. Det största antalet brister förekom hos andningsskydden.

Övervakningen av maskiner som används i arbetet inriktades på byggnadsmaskiner och maskiner som ska typbesiktas. Vid övervakningen av byggnadsmaskiner granskades lyfthjälpmiddel och -taljor. Hos de maskiner som ska typbesiktas övervakades till exempel ledaxlarnas och pressarnas säkerhet. Dessutom riktades tillsyn mot inhemska maskintillverkare och man genomförde den riskbaserade nättillsynen av maskiner. Målet var att hitta företag som säljer maskiner på internet och om företaget marknadsför maskiner som medför betydande risker, övervaka att maskinerna var förenliga med kraven och säkra.

Social- och hälsovårdsministeriets arbets- och jämställdhetsavdelning avslutade under året sammanlagt 28 marknadskontrollfall. I 16 fall förbjöd man utsläppande på marknaden eller för användning. Av besluten om förbud gällde två maskiner och resten personlig skyddsutrustning. En del av besluten gällde flera produkter.

Shutterstock

Utövande av behörighet

Arbetskyddsmyndigheten övervakar att arbetskyddsbestämmelserna följs. De viktigaste lagarna om arbetskydd är arbetskyddslagen, arbetsavtalslagen, arbetstidslagen, lagen om företagshälsovård samt lagen om tillsynen över arbetskyddet och om arbetskyddssamarbete på arbetsplatsen. Totalt övervakar arbetskyddsmyndigheten att över hundra författningar följs.

Metoderna för tillsynen varierar från motivation och rådgivning till användning av tvångsmedel. Arbetskyddsinspektören kan ge anvisningar om alla ärenden som omfattas av arbetskyddsmyndighetens tillsyn. En uppmaning och ett eventuellt förpliktande beslut kan däremot ges endast i vissa lagstadgade ärenden. År 2023 gav arbetskyddsinspektörerna nästan 45 000 skriftliga anvisningar till de inspekterade arbetsplatserna. Under inspektionerna gav arbetskyddsinspektörerna cirka 6 300 uppmaningar.

Arbetskyddsmyndigheten kan ålägga arbetsgivaren och andra parter att undanröja förhållanden som strider mot bestämmelserna. Då ges arbetsplatsen ett förpliktande beslut och en tidsfrist sätts ut för att genomföra beslutet. Under berättelseåret utfärdades 222 dylika beslut.

Arbetskyddsmyndigheten kan också fatta beslut som förbjuder användning av maskiner, arbetsredskap eller andra tekniska anordningar eller arbetsmetoder som medför fara eller fortsatt arbete, om dessa medför fara för liv eller hälsa. Då är det fråga om ett användningsförbud. Under berättelseåret utfärdades 31 användningsförbud.

I tillsynen av beställaransvarslagen fattades 84 beslut om försummelseavgifter. 70 beslut om försummelseavgifter för utstationerade arbetstagare fattades.

Arbetskyddsmyndigheterna gjorde sammanlagt 503 begäran om utredning till polisen. Antalet utlåtanden till polisen och åklagarmyndigheterna var 711. Av utlåtandena gällde 566 arbetskyddsbrott eller arbetskyddsförseelser.

Tillstånd och anmälningar

Lagstiftningen begränsar hur vissa arbeten får utföras och låta utföras. Vissa arbeten kan utföras med tillstånd av arbetskyddsmyndigheten. Dessutom ska en anmälan om vissa ärenden göras till arbetskyddsmyndigheten.

År 2023 behandlade arbetskyddsmyndigheten cirka 900 tillstånd och tog emot över 44 100 anmälningar. Nästan hälften av anmälningarna gällande utstationering av arbetstagare till Finland: arbetskyddsmyndigheten mottog över 20 000 anmälningar från 51 olika länder. Flest anmälningar kom från Estland, Tyskland och Litauen.

Tillstånd som behandlas av arbetskyddsmyndigheten

Kompetensbrev för laddare	338
Dispens för unga arbetstagare	303
Dispens från behörighet för kranförare	125
Tillstånd för asbestrivning	78
Undantagstillstånd i anslutning till arbetstidslagen	46
Behörighet för dykare som utför byggnadsarbete	1

Anmälningar till arbetskyddsmyndigheten

Anmälan om utstationering av arbetstagare	20 473
Förhandsanmälan om asbestarbete	10 072
Förhandsanmälan om byggnadsarbete	5 878
Anmälan om användning av unga arbetstagare för farligt arbete	4 516
Anmälan om yrkessjukdom	1 712
Anmälan om allvarligt olycksfall i arbetet	1 401
Förhandsanmälan om bas för insamlare av naturprodukter	50
Anmälan om nödarbete	25
Anmälan om ibruktage av farliga biologiska agenser	16

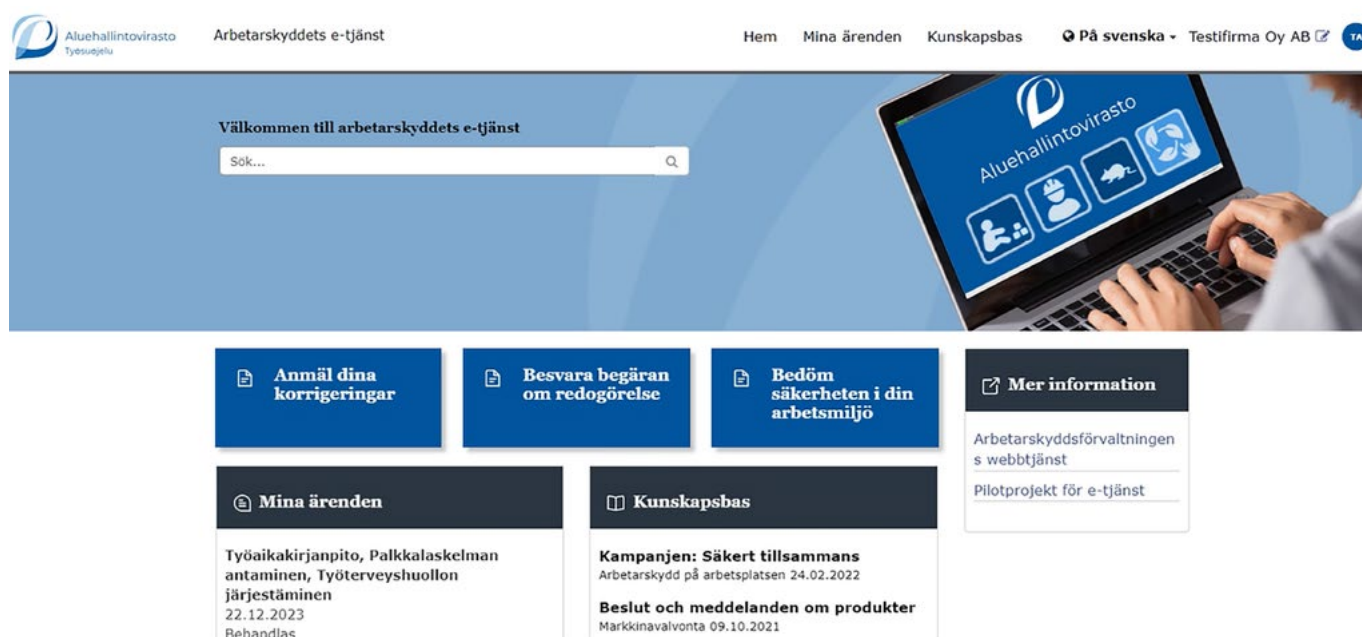
Metoderna inom arbetskyddstillsynen utvecklas

År 2023 fortsatte arbetskyddsmyndigheten att utveckla tjänsterna riktade till kunderna. Möjligheterna att uträtta ärenden elektroniskt utvidgades genom att utveckla nya funktioner i arbetskyddets e-tjänst. Arbetsgivarna kan till exempel sköta de ålägganden som fastställts vid inspektionen i e-tjänsten. Arbetstagarna kan lämna begäran om tillsyn i anställningsfrågor, till exempel ett uteblivet arbetsintyg. Dessutom byggdes ett nytt system för hantering och registrering av kompetensbrev för laddare.

Utvecklingsarbetet inriktades också på att effektivisera arbetskyddsmyndighetens egen verksamhet. Effektiviteten förbättrades på många sätt och den nationella enhetligheten främjades. Bland annat automatiserades produktionen av rapporter, vilket frigör tid för analys av information och informationsledning.

Digitaliseringens utveckling och den ökade mängden tillgänglig information gör det möjligt att utveckla tillsynen och tjänsterna.

Möjligheterna att använda tillgänglig information i tillsynen förbättrades och identifieringen av nya informationskällor utvecklades. Genom att kombinera information som produceras av olika aktörer kan man bilda sig en bättre uppfattning om tillsynsobjekten. Dataunderlaget utvidgades till nya datamaterial, med hjälp av vilka man kunde planera inriktningen av arbetskyddstillsynen på ett mer heltäckande sätt än tidigare.

År 2023 tog man i bruk en funktion i arbetskyddets e-tjänst, via vilken arbetsgivaren kan svara på en skriftlig begäran om utredning i samband med en dokumentgranskning som görs på myndighetsinitiativ.

Arbetskyddsmyndigheten ger råd och handledning

Rådgivning och handledning är en viktig del av arbetskyddsmyndighetens verksamhet. Målet är att stöda och främja arbetsplatsernas frivilliga arbetskyddsarbete.

De två viktigaste rådgivnings- och handledningskanalerna är webbtjänsten Tyosuojeleu.fi och den riksomfattande telefonrådgivningen.

Webbtjänsten Tyosuojeleu.fi

Arbetskyddsförvaltningens webbtjänst Tyosuojeleu.fi hade cirka 1,4 miljoner användare och 4,8 miljoner sidvisningar 2023. De populäraste sidorna liksom tidigare år gällde anställningsfrågor, såsom semester och permittering.

I webbtjänsten var sidvisningsantalet på de engelska sidorna över sju procent av det totala antalet visningar och på de svenskspråkiga sidorna cirka tre procent av det totala antalet.

Telefonrådgivning

De sakkunniga som är jourhavande inom telefonrådgivningen är arbetskyddsinspektörer som handleder och ger råd till både arbetsgivare och arbetstagare.

Telefonrådgivningen är indelad i fyra ämnesområden:

- anställningsfrågor
- allmänna arbetsmiljöfrågor
- arbetsmiljöfrågor inom byggbranschen
- frågor om välmående i arbetet (bl. osakligt bemötande, trakasserier, diskriminering, psykosocial belastning i arbetet).

Telefonrådgivningen svarade på cirka 17 500 samtal.
Cirka 60 procent av samtalen gällde anställningsfrågor.

Tyosuojeleu.fi top 5 år 2023

1. Ingångssidan
2. Semester
3. Antal semesterdagar
4. Studieledighet
5. Permittering

Tyosuojeleu.fi används allt oftare med mobila enheter.

Samtal som telefonrådgivningen svarade på 2023

Anställningsförhållande	10 395
Arbetsmiljö	2 941
Byggbranschen	1 322
Arbetshälsa	2 452
Totalt	17 531*

* Innehåller samtal på engelska (421 st.) som inte delas in enligt ämne.

Vi övervakar och kommunicerar

Kommunikationen är en del av arbetskyddsmyndigheternas övriga påverkansarbete. Vi kommunicerar om tolkningar av lagar som övervakas av arbetskyddsmyndigheterna, tillsynsobservationer och utvecklingsförlopp som observerats på arbetsplatserna. Den viktigaste uppgiften med kommunikationen är att stödja arbetsplatsernas eget arbetskyddsarbete.

Grundstenen i kommunikationen är arbetskyddsförvaltningens webbtjänst Tyosuojelu.fi, som i praktiken samlar hela vårt stora utbud av kommunikationskanaler åtminstone som länkar på ett ställe. Det årliga antalet besökare på Tyosuojelu.fi uppgår till cirka 1,4 miljoner.

Vid sidan av webbtjänsten använder vi olika kommunikationskanaler på ett mångsidigt sätt för att nå olika kundgrupper på ett så heltäckande sätt som möjligt. Innehållsproduktionen sker via flera kanaler. Det innebär att vi delar samma kärnbudskap, formulerat för olika målgruppers behov, i olika kanaler och vid behov även som olika språkversioner.

En av våra populäraste kommunikationskanaler är gratis webbseminarier som ordnas ett tiotal gånger om året. Alla webbseminarier sparas och textas. Dessa har ofta också ett podcastavsnitt, där man fortsätter att behandla frågor med anknytning till webbseminariets tema. Podcastavsnitten finns nu både på YouTube och Spotify. Individuella frågor kan diskuteras även i vår telefonrådgivning.

En del av kommunikationen riktas direkt till arbetsplatserna. Direktmeddelanden har tagits emot väl på arbetsplatserna och med hjälp av dem nåddes över 11 500 arbetsplatser år 2023.

Våren 2023 genomfördes MediaBarometern inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Enligt MediaBarometern har kommunikationen om arbetskyddet stärkts inom nästan alla delområden. Leverantörerna litar på arbetskyddsmyndigheten och är intresserade av att be arbetskyddsmyndigheten om kommentarer. Utvecklingsobjekt är främjande av aktiv och öppen kommunikation.

Lagstiftning

Lagstiftningen gällande arbetslivet bereds på trepartsbasis i samarbete med arbetsgivarnas och arbetstagarnas intresseorganisationer.

Social- och hälsovårdsministeriet bereder och utvecklar huvudsakligen lagstiftningen om arbetsförhållandena (en förteckning över de författningar som färdigställdes 2023 nere på sidan). Arbets- och näringsministeriet ansvarar i huvudsak för den lagstiftning som gäller anställningsförhållandet.

Den nationella och EU-baserade arbetskyddslagstiftningen bereds i delegationen för beredning av arbetskyddsbestämmelser (TTN). Delegationen verkar i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet.

Finland deltar också i beredningen av EU-lagstiftning och -strategier om arbetskydd i en kommitté som verkar i anslutning till Europeiska kommissionen.

Författningar om arbetsförhållanden som färdigställdes 2023:

- **Lag om ändring av arbetskyddslagen (222/2023):** Genom lagändringen preciseras arbetsgivarens skyldigheter i fråga om arbetskyddet. Lagen trädde i kraft 1.6.2023.
 - Arbetsgivarens allmänna omsorgsplikt preciseras så att arbetsgivaren ska beakta arbetstagarens personliga förutsättningar kan kräva individuella arbetskyddsåtgärder för att trygga arbetstagarens säkerhet och hälsa.
 - Arbetsgivarens varsamhetsskyldighet kompletterades att omfatta arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet.
 - Till bestämmelsen om utredning och bedömning av riskerna i arbetet fogades att arbetstagarens åldrande ska beaktas vid bedömningen av riskerna.
 - Lagändringen preciserade att arbetsgivaren vid bedömningen av riskerna i arbetet utöver de fysiska belastningsfaktorerna även ska beakta belastningsfaktorer i anslutning till arbetets innehåll, organiseringen av arbetet och arbetsgemenskapens sociala funktion.
 - Till bestämmelsen om undervisning och handledning fogades en skyldighet för arbetsgivaren att beakta arbetstagarens personliga förutsättningar när undervisningen och handledningen ges.
- Lagen preciseras så att man i bestämmelsen om arbete som medför särskild fara utöver en gravid arbetstagare även nämner en arbetstagare som nyligen har fött barn eller ammar.
- **Lag om ändring av lagen om tillsynen över arbetskyddet och om arbetskyddssamarbete på arbetsplatsen (336/2023):** Det av statsrådets kansli tillsatta programmet Ett decennium av sunda lokaler pågår 2018–2028. Målet är att främja hälsa och välbefinnande i anslutning till offentliga lokaler. I lagen om tillsynen över arbetskyddet och om arbetskyddssamarbete på arbetsplatsen gjordes en ändring där arbetskyddsmyndighetens anmälningsskyldighet till andra myndigheter utvidgades så att arbetskyddsmyndigheten anmäler missförhållanden i byggnaders inomhusklimat och i underhållet av byggnader till kommunens hälsoskydds- och byggnadstillsynsmyndigheter. Lagen trädde i kraft 1.6.2023.

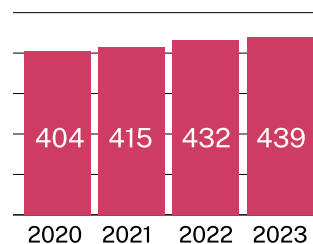
Personal

Ar 2023 arbetade 450 personer inom ansvarsområdena för arbetskyddet. Antalet årsverken var 439. Personalens arbetstillfredsställelse och medelålder låg på ungefär samma nivå som tidigare år.

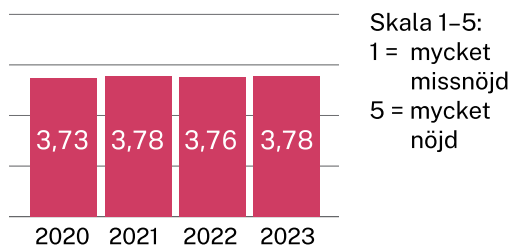
Hela personalen genomgick en kompetenskartläggning, där man för var och en fastställde och utvärderade en kompetensprofil enligt uppgiftsbeskrivningen. Kompetenskartläggningen stöder identifieringen av personalens kompetens och hjälper till att planera hur kompetensen ska kompletteras.

År 2023 fastställdes arbetskyddsmyndighetens värderingar i samarbete med hela personalen. Värderingarna utgör en utmärkt grund för beredningen av de kommande årens förändringar.

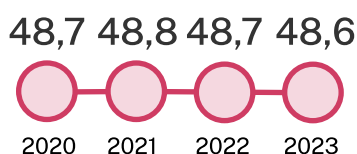
Årsverken

Arbetstillfredsställelse

Medelålder

Samarbete mellan flera myndigheter och internationalitet

Arbetskyddsmyndigheten samarbetar aktivt med andra myndigheter. Varje myndighetsinstans har genom lagstiftning givits egna befogenheter och verksamhetsområden, men för en effektiv verksamhet behövs ett omfattande samarbete.

I verksamheten ingår i praktiken informationsutbyte, gemensam kommunikation samt till exempel inriktning av tillsynen på objekt som valts ut genom gemensamma analyser.

Regionala forum och informationsutbyte

År 2023 avslutades ett projekt för samarbete mellan flera myndigheter, vars syfte var att utveckla myndigheternas tillsynssamarbete samt förtydliga och förbättra informationsutbytet mellan olika myndigheter.

För att utveckla tillsynssamarbetet grundades åtta regionala samarbetsforum. I forumen deltar förutom arbetskyddsmyndigheten även polis-inrättningarna, Skatteförvaltningen och Gränsbevakningsväsendet, i vissa fall även arbets- och näringsbyrå, Migrationsverket, Tullen och regionförvaltningsverkens alkoholförvaltning.

Samarbetsforumens arbete är praktiskt. I dem har man bland annat skapat strukturer till stöd för det riskbaserade valet av tillsynsobjekt och den långvariga regionala gemensamma tillsynen samt genomfört gemensam tillsyn. Forumen har fått ett positivt mottagande och samarbetsmyndigheterna har förbundit sig till att utveckla samarbetet.

För att intensifiera informationsutbytet mellan myndigheterna uppmuntrades arbetskyddsinspektörerna att på eget initiativ utbyta information och med låg tröskel tillhandahålla information som intresserar andra myndigheter och

Markku Hanhiova

År 2023 var målet för flermyndighetssamarbetet också att öka det gränsöverskridande samarbetet. Gro Marie Austdal, representant för arbetskyddsmyndigheten i Norge, och Janne Varonen vid en inspektion på en byggarbetsplats i september 2023.

som hör till deras behörighet. På motsvarande sätt strävade man efter att använda sig av andra myndigheters information i större utsträckning än tidigare vid planeringen och genomförandet av arbetskyddsinspektioner.

Internationellt samarbete

Ett aktivt samarbete mellan EU-länderna håller på att bli vardagligare med hjälp av olika nätverk, nätverksverktyg och arbetsplattformar.

Internationellt samarbete mellan flera myndigheter förebygger utnyttjande av arbetskraft och människohandel. År 2023 deltog Finland i två internationella tillsynsveckor som Europol organiserade som en del av bekämpningen av arbetsrelaterat utnyttjande. Tillsynen gällde flera olika branscher. Under tillsynsveckorna kontrollerade över 100 arbetsplatser där man bedömde att det fanns behov av tillsyn. Tillsynen omfattade alla ansvarsområden för arbetskyddet.

Utöver tillsynsuppgifterna bedrivs internationellt samarbete mellan EU-länderna i olika utvecklingsuppgifter, kampanjer och beredning av lagstiftning.

Internationellt samarbete mellan flera myndigheter förebygger utnyttjande av arbetskraft och människohandel.

Europeiska arbetsmyndigheten ELA samordnar och analyserar bland annat frågor som gäller arbetstagarnas rörlighet och sociala trygghet, gemensamma och samtidiga inspektioner på EU-nivå samt fungerar som medlare i tvistemål mellan EU-länder. Detta förutsätter av medlemsstaterna ett mångsidigt samarbete och informationsutbyte mellan de behöriga nationella myndigheterna.

ELA aktiverar länderna att delta i den mångsidiga verksamheten att utveckla informationsförmedling, samarbete och tekniska samarbetssätt.

Finland deltog aktivt i genomförandet av ELA:s mål. År 2023 riktades särskild uppmärksamhet vid centrala fenomen i arbetslivet, såsom ukrainska flyktingar på arbetsmarknaden, utstaterade arbetstagares ställning, internationella vägtransporter, byggande samt bekämpning av svartarbete i dess helhet.

ELA:s verksamhet omfattar studiebesök mellan medlemsländerna, utbildningar och sammanställning av god praxis samt gemensamma tillsynsveckor. År 2023 deltog representanter för Finlands arbetskyddsförvaltning bland annat som observatörer i inspektioner i Estland och gjorde ett studiebesök till Belgien.

Marianne Fredriksson-Karpinen

Två finländska inspektörer för transportbranschen deltog i en vägkontroll av den tunga trafiken på landsvägen mellan Tartu och Tallinn i Estland i maj 2023. Vid inspektionen fanns också observatörer från Litauen och Lettland. Resan samordnades av Europeiska arbetsmyndigheten ELA.

Hanna-Kaisa Rajala

Finlands representant deltog i en utvärdering av arbetskyddsförvaltningen i Slovenien som samordnades av SLIC. I SLIC-utvärderingen bedömer observatörerna inte arbetsplatsen, utan myndighetens inspektionsprocess.

EU:s kommitté för ledande arbetskyddsinspektörer SLIC utvecklar bland annat arbetskyddstillsynen, bereder gemensamma anvisningar och riktlinjer samt ordnar utvärderingar och inspektörsbyten inom arbetskyddsförvaltningen. Dessutom fungerar SLIC som en kontaktkanal mellan arbetskyddsförvaltningarna i olika länder och främjar en aktiv växelverkan. Under SLIC:s temadagar 2023 behandlades halvtidsutvärderingen av EU:s strategiska ram för arbetsmiljö 2021–2027. Finland deltog i utvärderingsprocessen för arbetskyddsförvaltningen i Slovenien.

Finland deltar i fyra av SLIC:s arbetsgrupper och fyra av underarbetsgrupperna. Dessa arbetsgruppers uppgifter gäller allmänna tillsynsärenden, nya risker, biologiska agenser, mobila arbetstagares arbetskydd, kemikalier samt maskinsäkerhet och robotik.

År 2023 fungerade Island som ordförandeland i det nordiska samarbetet. Under dess ledning främjades teman för framtidens arbetsliv, jämställdhet och delaktighet i olika projekt i nordiska ministerrådets arbetsgrupper för arbetslivet, i synnerhet projekt för den gröna omställningen. Arbetslivsministrarna deltog i ministerrådets möte på Island och i seminariet om den gröna omställningen som ordnades i samband med det.

Våren 2023 ordnades ett seminarium i Lettland inom ramen för det nordisk-baltiska samarbetet mot svartarbete tillsammans med Europeiska arbetsmyndigheten ELA. Temat för seminariet var gränsöverskridande tillsynssamarbete i bekämpningen av svartarbete och i det deltog representanter för mellanledningen vid arbetskyddsförvaltningarna i både de nordiska och de baltiska länderna.

Arbetarskyddstillsynen i siffror

	2020	2021	2022	2023
Inspektioner och tillsynsobjekt				
Totala antalet inspektioner	14 596	20 268	23 105	24 510
Totala antalet inspekterade tillsynsobjekt	12 472	16 588	18 770	19 657
Tiden som användes för en inspektion på arbetsplatsen, timmar i genomsnitt (h)	1,3	1,2	1,3	1,3
Inspektioner/inspektör-årsverke	51	70	76	81
Typer av inspektion				
Arbetsplatsinspektioner	9 176	12 544	15 874	18 411
Dokumentinspektioner	5 420	7 511	5 153	4 836
Distansinspektioner			1 947	1 099
Skyldigheter				
Anvisningar	26 293	34 163	42 490	45 007
Uppmaningar (inkl. Inspektioner och uppmaningshandlingar)	4 110	4 912	6 231	6 903
Tvångsmedel				
Användningsförbud som fastställts av arbetarskyddsmyndigheten	57	43	39	31
Förpliktande beslut	160	163	179	222
Utdömda viten (st.)	31	33	26	43
Utdömda viten (€)	263 500	314 500	203 000	347 000
Beslut om avgifter för försummelse av beställaransvar	84	55	62	84
Avgifter för försummelse av beställaransvar totalt (€)	449 500	327 000	204 450	376 560
Beslut om försummelseavgifter med anknytning till utstationering av arbetstagare	18	35	34	70
Försummelseavgifter med anknytning till utstationering av arbetstagare totalt (€)	99 500	173 500	155 000	340 000
Begäran om utredning och utlåtanden				
Begäran om utredning till polisen	371	403	489	503
Utlåtanden till polisen/åklagarna	547	764	527	711
Efterfrågan på tjänster				
Kontakter från kunderna/den totala efterfrågan på tjänster*	32 508	36 499	34 334	36 037
Inspektioner på basis av kundkontakter	1 829	2 018	2 030	2 117
Undersökning av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar				
Undersökta olycksfall i arbetet	841	1 151	1 087	943
Undersökta yrkessjukdomar	15	52	36	34
Personal (årsverken)				
Ansvarsområdet för arbetarskyddet	404	414	432	445
Verksamhetskostnader (1 000 €)				
Ansvarsområdet för arbetarskyddet	26 130	27 167	29 837	33 406

* I det totala antalet e-postmeddelanden som kommit med till ansvarsområdena för arbetarskyddet och samtal som besvarats via telefonrådgivningen. Dessutom kontaktas inspektörerna direkt, dessa kontakter är inte med i den totala efterfrågan på tjänster.

Tillsyn av sjöfarten

År 2023 utfördes arbetarskyddstillsyn inom sjöfarten både i hamnar och på fartyg. Sjöfarten övervakades genom sammanlagt 307 inspektioner.

Under ledning av Transport- och kommunikationsverket Traficom gjordes inspektionerna i hamnarna i samarbete mellan flera myndigheter, där man övervakade tillfällig lagring av farliga ämnen i hamnområdena. Dessutom inspekterades transportdokument för farliga ämnen, märkning av lastenheter och fästningen av laster. Sammanlagt gjordes 28 inspektioner och de ingick i Östersjöstaternas mer omfattande gemensamma tillsyn av transporter av farliga ämnen.

Företag som bedriver stuveriverksamhet i hamnar genomgick 14 inspektioner, där det gavs sammanlagt 48 anvisningar och en uppmaning. Vid hamnverken gjordes 13 inspektioner och sammanlagt 20 anvisningar och 5 uppmaningar gavs. Dessutom inspekterades andra sjöfartsaktörer, såsom rederier, vid 25 inspektioner. Vid dessa inspektioner gavs arbetsgivare 9 uppmaningar och 31 anvisningar.

Största delen av inspektionerna av fartygen gällde MLC-avtalet

Sammanlagt gjordes 227 inspektioner på fartyg och de gällde 140 fartyg. Av de inspekterade fartygen hade cirka hälften en bruttodräktighet (GT) på över 500 GT och cirka hälften var fartyg under 200 GT. Sju fartyg på mellan 200 och 500 GT inspekterades. Dessutom inspekterades ett fiskefartyg med en längd på under 24 meter.

153 av inspektionerna gällde den internationella sjöarbetskonventionen (Maritime Labour Convention) och inspektionerna gällde huvudsakligen handelsfartyg i utrikestrafik. Antalet inspekterade fartyg var 66. Av MLC-inspektionerna gjordes 32 på basis av dokument och en på distans. Under inspektionerna gavs sammanlagt 245 anvisningar och 17 uppmaningar.

Utöver MLC-inspektionerna gjordes 74 inspek-

tioner som gällde bland annat olika slags förbindelsebåtar, arbetsbåtar, lotskuttrar, fiskefartyg samt små passagerarfartyg i inrikestrafik.

Granskas inspektionerna enligt näringsgrensindelningen gjordes det sammanlagt 186 inspektioner inom sjötrafiken, under vilka man gav sammanlagt 347 anvisningar och 27 uppmaningar. De flesta ålägganden gällde fartygets arbetsmiljö (82).

Sammanlagt gjordes 96 inspektioner av verksamhet och hamnar som betjänar sjötrafiken, varav åtta var dokumentinspektioner. Under dessa inspektioner gavs sammanlagt 86 anvisningar och tio uppmaningar.

Regionförvaltningsverken fick kännedom om och undersökte sex allvarliga olycksfall i arbetet inom sjöfarten.

Tillsyn även av sektorer som tangerar sjöfarten

I viss mån gjordes också inspektioner som tangerar sjöfarten, men som ändå inte statistikförs i sektorn för sjötrafiken och i sjöfartens tillsyns-siffror. Näringsarna för havs- eller insjöfiske och fiskodling genomgick 11 inspektioner.

Sammanlagt 147 inspektioner riktades in på byggande, underhåll och reparation av fartyg och båtar. Av dessa var 71 dokumentinspektioner. Av inspektionerna gällde 11 allvarliga olycksfall i arbetet på skeppsvarv och småbåtsvarv.

En betydande del av inspektionerna gällde varven i Åbo (39) och Raumo (25). Varven är internationella arbetsplatser med mycket underentreprenad. De är vanligtvis gemensamma arbetsplatser där en arbetsgivare utövar den huvudsakliga bestämmanderätten och där flera än en arbetsgivare eller egenföretagare samtidigt eller efter varandra är verksamma. Inspektionerna på varven gällde i huvudsak tillsyn av användningen av utländsk arbetskraft, tillsyn av beställaransvaret samt undersökning av olycksfall.

Tillsyn över primärproduktionen

Arbetarskyddstillsynen över primärproduktionen genomfördes 2023 inom lantbruket, skogsbruket och fisket. 116 olika inspektörer utförde inspektioner. Arbetarskyddsinspektörer som inspekterar primärproduktionens branscher övervakar också andra branscher.

Sammanlagt gjordes 510 inspektioner i anslutning till primärproduktionen och de gällde 423 tillsynsobjekt. Utifrån inspektionerna gavs sammanlagt 853 anvisningar och 131 uppmaningar. Jordbruket var föremål för 322 arbetarskyddsinspektioner. Ungefär en tredjedel var inom tillsynen av användningen av utländsk arbetskraft. På pälsfarmer gjordes sju inspektioner gällande fågelinfluensa.

År 2023 undersöktes 14 olycksfall inom jordbruket, 5 inom skogsbruket och 2 inom fisket.

Olycksfallen var av olika slag. Flera allvarliga olyckor orsakades bland annat av situationer där maskiner användes.

I anslutning till förflyttning undersöktes tre olycksfall. I anslutning till olycksfall orsakade av djur undersöktes två fall och de var orsakade av nötkreatur.

Anmälningarna om misstanke om yrkessjukdom och yrkessjukdom var i huvudsak eksem på grund av exponering för mögel och damm samt sjukdomar och symtom i luftvägarna. De undersöktes som yrkessjukdomsutredningar eller i samband med andra undersökningar.

Tillsynen över primärproduktionen per bransch

	Växtodling och husdjursskötsel, vilthushållning och anknytande tjänster	Skogsbruk och drivning	Fiske och vattenbruk
Inspektioner totalt	322	176	12
Arbetsplatsinspektioner	187	103	7
Utredning av olycksfall i arbetet	14	5	2
Tillsyn över användning av utländsk arbetskraft	114	47	2
Beställaransvarsinspektioner	7	20	1
Marknadskontroll	0	1	0
Ålägganden totalt	676	278	30
Anvisningar	595	233	25
Uppmaningar	81	45	5

Tyosuojelu.fi

Arbetskyddsförvaltningens webbtjänst